

λον, διότι ἐνταῦθα εὐρισκόμεθα ἐνώπιον τῆς μεγάλης δυσχερείας ὡς πρὸς τὴν σήμερον παρ' ἡμῶν παράστασιν τῶν ἀρχαίων δραμάτων. Ὁ κ. Bender, ὅτε συντάξε τὴν μουσικήν του, εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸ ἀρχαῖον κείμενον τοῦ ποιητοῦ, ἢ, ὅπερ ταυτὸ ὡς πρὸς τὴν ρυθμικήν, γερμανικήν τινα ἐκείνου μετάφρασιν, πῶδα πρὸς πῶδα τὸ πρωτότυπον μέτρον παρακολουθοῦσαν. Ἡμεῖς δέ, ὡς γνωστὸν — ἐπειδὴ, ἀπὸ χρόνων, κατ' ἐμὴν δόξαν, ἰκανῶς ἀρχαίων, ἐν τῇ ρυθμικῇ ὁ τόνος κατέλαβεν ἢν θέσιν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις κατεῖχεν ὁ χρόνος — διὰ τοῦτο, τοὺς ἀρχαίους στίχους ἀναγινώσκοντες, τὸν αὐτὸν ρυθμὸν δὲν ἀκούομεν πλέον, ἢ, ὀρθότερον, οὐδένα ρυθμὸν ἀκούομεν, ἀλλ' ἀναγινώσκομεν πεζὸν λόγον· ἂν δὲ θελήσωμεν κατὰ τὴν ἀρχαίαν μετρικήν ν' ἀναγνώσωμεν τὴν ἀρχαίαν ποιήσιν, θὰ προφέρωμεν παρατόνωσ, δι' ἡμᾶς, γελοῖως καὶ ἀκαταλήπτως· ὁμοίως καὶ ἂν ψάλλωμεν χωρίον ἐπ' ἐκείνῃ τῇ βάσει μελοποιηθέν.

Περὶ τὸν νὰ ἐμμεῖνω λέγων ὅτι ἡ μουσική πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ βαίνει ἐπὶ τῆς ρυθμικῆς ἀρμονίας τοῦ στίχου. Ὡς ἐπὶ παραδείγματι, ὑποθεδίσθω ὅτι θέλομεν εἰς τοὺς τροχαϊκοὺς στίχους τοῦ Χριστοπούλου:

Νὰ ἡ τριχῆς σου ἀρχίζου, Ἀθανάσιε, ν' ἀσπρίζου
νὰ ἐφαρμόσωμεν τοῦ Freischütz τὴν μελωδίαν τῶν λαμβι-
κῶν στίχων:

Wir winden dir den Jungfernkranz,

φυσικῶ τῷ λόγῳ θὰ πρέπη νὰ γράψωμεν καὶ νὰ προφέρωμεν τὸ ἑλληνικὸν κείμενον:

Να ἡ τριχῆς σου ἀρχίζου, Ἀθανάσιε ν' ἀσπρίζου!

Ὅταν λοιπὸν ἄλλως τονίζωμεν, ἢ ὅπως ἐτονίζοντο οἱ ἀρχαῖοι στίχοι, δὲν δυνάμεθα νὰ ψάλλωμεν μετὰ τοῦ ἡμετέρου σήμερον τονισμοῦ μέλος συντεθὲν διὰ τοὺς αὐτοὺς στίχους κατὰ τονισμόν διάφορον, τὸν ἀρχαῖον.

Καὶ εἰς τοὺς ψαλέντας χοροὺς τοῦ Φιλοκτήτου ἠνάγκασεν ἡ μουσική τοῦ κ. Bender τὸν χορὸν νὰ ψάλλῃ:

ἀ τὸν μέγαν Πανκτωλὸν εὐχρυσὸν νεμεῖς,

ἀντί

ἀ τὸν μέγαν Πανκτωλὸν εὐχρυσὸν νέμεις·

καὶ

ἀλλ' οἶα μήδεις τῶν ἐμῶν τυχοὶ φίλων,

ἀντί

ἀλλ' οἶα μηδεις τῶν ἐμῶν τύχοι φίλων, κτλ.

Ἄλλα τότε δύναται ἴσως νὰ συντεθῇ πρὸς χρῆσιν ἡμῶν διὰ τὰ ἀρχαῖα κείμενα ἄλλη μουσική, ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου βραγυσοῦ τονισμοῦ; Δυστυχῶς οὐδὲ τοῦτο ἐστὶν ἐφικτόν, διότι ἡ μεταβολὴ τῆς προσωδίας ἀνατρέπει ἐντελῶς τὸν ἀρχαῖον στιχοῦργικὸν ρυθμὸν, καὶ οἱ στίχοι μεταβάλλονται εἰς πεζὸν λόγον, ὅστις ἐστὶ μελοποιήσεως ἀνεπίδεκτος. Ἄν φέρ' εἰπεῖν ἀντί:

Φίλοι μου συμπατριῶται, δοῦλοι νᾶμεθα ὡς πότε
ἐδίδετο εἰς τὸν μουσοῦργον τὸ ἐπόμενον

Φίλοι συμπατριῶταί μου, ὡς πότε νὰ εἴμεθα δοῦλοι;

τίς δὲν βλέπει ὅτι μελοποιεῖα τοιαύτης πεζῆς φράσεως ἐστὶν ἀνέφικτος;

Διὰ τοῦτο ὁ μόνος τρόπος τοῦ νὰ φέρωμεν τοὺς ἀρχαίους χοροὺς ἐπὶ τὴν ἡμετέραν σκηνήν, εἶπον καὶ ἄλλοτε καὶ τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἐστὶ νὰ μεταφράζονται εἰς τὸ νῦν ἰδίωμα οὕτως, ὥστε τῆς μεταφράσεως αἱ τετονισμέναι συλλαβαὶ ν' ἀντιστοιχῶσι πρὸς τὰς μακρὰς τοῦ πρωτοτύπου, καὶ ἐπομένως ν' ἀποτελῶσι κῶλα ἀρμονικά, οὐχὶ ὡς εἰσὶν αἱ λυρικά στροφαί, ἃς σπανίως μιμοῦνται τὰ χορικά μέλη, ἀλλ' ἀνετώτερα, ὡς σχεδὸν τὰ τῆς ἐκκλησίας τροπάρια.

Τοῦτο φέρει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ ἀρχαῖα δράματα δύνανται μόνον νὰ διδάσκωνται παρ' ἡμῶν καθ' ἓνα τῶν δύο τρόπων· εἴτε ἐν μετάφρασει, ἐφαρμοζομένης εἰς τοὺς χοροὺς τῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν προσωδίαν συνταττομένης μουσικῆς, εἴτε, ὡς ἐδιδάχθη ὁ Φιλοκτήτης, ἐν τῇ ἀρχαίᾳ μὲν γλώσσῃ, ἀλλὰ τῶν διαλόγων μόνων προφερομένων εὐκρινῶς καὶ εὐκαταλήπτως, τῶν δὲ χορῶν ψαλλομένων οὕτως, ὥστε αἱ λέξεις νὰ μὴ ἀκούωνται πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ γελοίου.

Σκέψις γίνεται ἤδη περὶ συνεχῶν καὶ τακτικῶν παραστάσεων ἐν Ἀθήναις τῶν ἀρχαίων δραμάτων, ὅτε μὲν ἐν πρωτοτύποις, ὅτε δ' ἐν μεταφράσεσι, καὶ ἴσως ἐπὶ μιᾶς τῶν σωζομένων ἀρχαίων σκηνῶν.

ΡΩΜΑΙΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΕΤΤΑ

ὑπὸ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΠΑΓΑΝΕΛΗ.

(τέλος).

Δ.

Εἰς γάμον μυστικόν, εἰς τὴν ἐκτὸς τῆς πόλεως μονήν, ὁ μοναχὸς Λαυρέντιος τὸν Ῥωμαῖον καὶ τὴν Ἰουλιέτταν ἤνωσε. Τὸ ὄνειρον τοῦ ζεύγους ἐπληρώθη, καὶ σύζυγοι ἐκλήθησαν οἱ ἐρασταί. Ἡ πόλις ἀγνοεῖ τὸ μέγα γεγονός, καὶ μετὰ μείζονος θερμότητος, τῶν ἀντιπάλων οἰκῶν οἱ ἀκόλουθοι, ὀρμῶσι κατ' ἀλλήλων, καὶ πλήττουσιν ἀντιπληττόμενοι. Τῆς Ἰουλιέττας ὁ εὐδαίμων σύζυγος, εἰς τὴν Βερώνην νὰ ὀδηγήσῃ ἐν πομπῇ, δὲν ἦτο δυνατόν τὴν κόρην, παρ' ἧς ἐδέχθη πρὸ μικροῦ τῆς πίστεως τὸν ὄρκον. Τὸν νυμφικὸν φοροῦσαν στέφανον, λιποθύμον σχεδὸν ἐκ πάθους ἐκχειλίζοντος, ἀλλ' εὐτυχῆ, τὴν Ἰουλιέτταν ἐχαιρέτησεν ὁ ἄρτι μετ' αὐτῆς τὴν τύχην του ἐνώσας, καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐσπευσε. Τὴν τάφρον δὲν εἶχεν ἐτι ὑπερβῆ, καὶ εἰς συμπλοκὴν ἐμφύλιον ἐνέπεσε. Τοὺς Μοντελίους ὕβρισαν, καὶ ἰταμότερον, τὰ

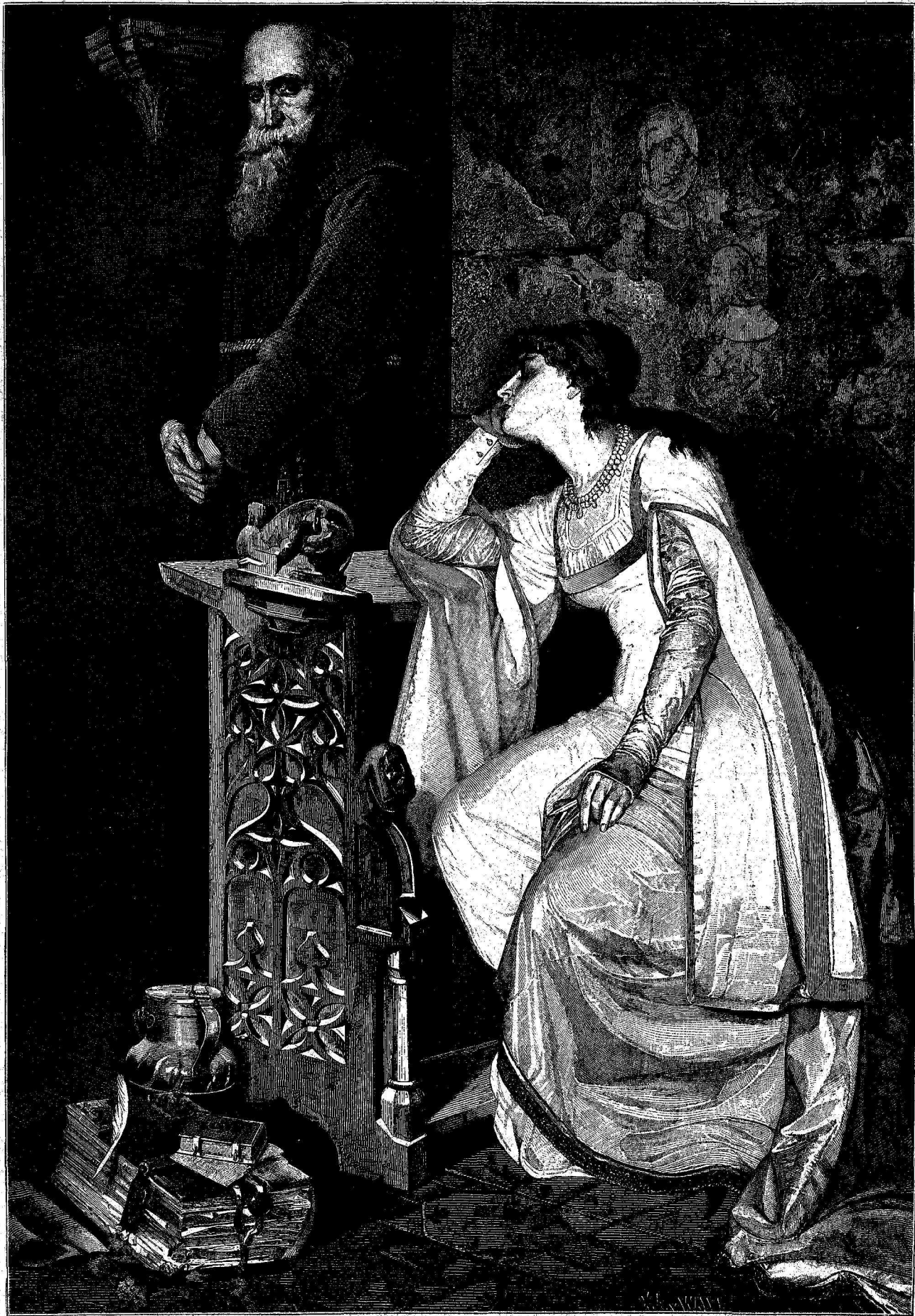
ξίφη οἱ Καπουλέτται ἀνέσπασαν, τοὺς ἀντιπάλους περιζώσαντες. Δεινὴ ἀλλ' ἀνισὸς ἐμαίνετο ἡ πάλη. Ἐν πάσῃ ἐλαύνοντα σπουδῇ διέκρινον οἱ φίλοι τὸν Ῥωμαῖον, καὶ ἡ θεὰ του τὴν μῆνιν ἀνυψοῖ, τὸ θάρρος των κρατύνει. Κραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ οἴκου του τὴν ἀτμοσφαιραν διασχίζουσι, καὶ σπαθισμοὶ βαρύτεροι ραγδαίως πλήττουσι τὰς κεφαλὰς. Εἰς εὐγενὲς ὀρμήφυτον ἐνδίδων ὁ Ῥωμαῖος, σπεύδει ταχὺς ἐκεῖ, οὐχὶ σκοπῶν τῶν ἀδελφῶν συμπολιτῶν τὸν βίον ν' ἀποσβέσῃ, καὶ μὲ αἷμα τῶν Καπουλεττῶν, ἀπείρως ἤδη προσφιλες — τὸ ἔδαφος ν' ἀρδεύσῃ τῆς Βερώνης. Νὰ διαλλάξῃ ἐσπευσε ἐκεῖ. Τὴν παῦσιν τῶν ἐρίδων, τῶν διαιρέσεων τὴν λήθην νὰ ἰκετεύσῃ. Ἀγάπη ἦτο ἡ καρδιά του, καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, τῆς πλημμυρούσης τότε εἰς τὸ στήθος του, αὐδὲν μνησικακίας αἰσθημα, ἢ πάθος ἀγενὲς ἐφάλευον ἐντὸς τοῦ. Δι' ὕβρεων τὸν νεαρὸν Μοντέκην οἱ Καπουλέτται ὑποδέχονται. Με ἤσυχον φωνήν, τῆς συμπλοκῆς τὴν παῦσιν ὁ

Ῥωμαῖος εὐγενῶς ἐπίζητεῖ, καὶ στέργει, πρὸς ἄκραν τῶν ὀπαδῶν του ἐκπλήξιν, καὶ παρακλήσεως ἔτι εὐχὴν ἢ ἀρθρώσει πρὸς τοὺς ὑβριστάς. Ἀπάντησιν εἰς τοῦ Ῥωμαίου τὴν ἐπιμονὴν παράκλησιν, τὸ ξίφος του κραδαίνων, καὶ ὀρμήσας εἰς τὴν φοινικὴν ἐπίθεσιν, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Καπουλέττων ἔδωκε. Βαρὺ τὸ ξίφος κατηνέχθη, πρὸς τοῦ Ῥωμαίου ἰδουθὲν τὴν κεφαλὴν. Ἀστράπτουσιν ἐκ τῆς ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοί, τὰ ξίφη σπινθηροβολοῦσι συγκρουόμενα, καὶ τῶν ἐχθρῶν συμπολιτῶν τὸ αἷμα βέει ἀφθόως πρὸς τὴν γῆν. Τὸ ξίφος του σταυρώνει ὁ Ῥωμαῖος, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Καπουλέττων τὸ κτύπημα ἢ ἀμβλύνην προσπαθῶν. Μανιωδέστερος αὐτός, ἀνάθεκτος ἐπέρχεται, καὶ ἐνῶ νὰ σφάξῃ τὸν Ῥωμαῖον προσπαθεῖ, εἰς τὴν ἐπίθεσιν προτρέπει τοὺς ἐταίρους. Ἄλλ' αἰφνης καταπίπτει αἱματόβρεκτος. Ἐν τῇ ἀμύνῃ τὸ στήθος του διήλασε τὸ ξίφος τοῦ Ῥωμαίου. Δεινὸν ἀλλαγαμὸν ἀφίνου τὸτε οἱ Μοντέκιοι. Καθημαγαμμένος καὶ νεκρὸς κατέπεσε τῆς ἐπίθεσεως ὁ ἀρχηγός. Ἄνδρείος καὶ φανατικός, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Καπουλέττων συγγενὴς στενός, καὶ τῆς ζωῆς πλείοτερον τοῦ Καπουλέττου τὴν ἐνίσχυσιν ἠγάπα καὶ ἐπεδίωκε. Ὑπὲρ τῆς νίκης τῆς πατρίας του τὸν βίον ἐθυσίασε, καὶ θνήσκων, τοῦ αἱματός του τὴν ἐκδίκησιν κληρονομίαν εἰς τοὺς φίλους ἱερὰν κατέλιπε.

Ε΄.

Ἡ νύξ τὸν μαῦρον πέπλον τῆς ἐξέτεινεν ἐπὶ τῆς πόλεως. Βραδέως ἢ σελήνη ἀνέτειλε, καὶ φθίνουσα, ἀνεπαίσθητως τὸ σκότος τῆς νυκτός ἠραίωσε, καὶ φῶς, πενθίμως ὑπαχρον, ὡσεὶ λαμπάδος καταναλωθείσης νεκρικῆς, εἰς τῆς Βερώνης τὰς σιωπηλὰς ὁδοὺς ἐπέχυσε. Εἰς ὕπνον ἔμφοβον ἢ πόλις ἀπεσύρθη. Τῆς δειλῆς ἢ φοινικωτάτη συμπλοκή, δεινότερα τῶν πατριῶν ἐξέκαυσε τὰ μίσση, καὶ εἰς φοινικὴν ἐπίθεσιν, τὴν ἐπομένην ἠτοιμάσθησαν, τῶν πατριῶν οἱ ἀχαλίνωτοι ὀπαδοί. Τὴν ῥήξιν ἀφευκτον ὁ πρίγκηψ ἐθεώρησε, καὶ εἰς τὴν κατεύνασιν τοῦ ἐμφυλίου πάθους ἀφορῶν, τὴν πλάστιγγα ἀνέλαβε τῆς Θεμίδος, τῆς ὑψηλῆς του θέσεως περιεβλήθη τὰ ἐμβλήματα, καὶ ἀπόφασιν ὑπερορίας διαρκούς, ἐκτελεσθησομένης αὐθωρεῖ, κατὰ τοῦ νεαροῦ ἐξέδωκε Ῥωμαίου. Τῆς πρωίας ὁ νεόνυμφος νὰ καταλίπη πρέπει καὶ αυτοστιγμὴ τὴν πόλιν τῆς Βερώνης! Εἰς θάνατον θὰ ἀπαχθῆ, ἐὰν ἐντὸς τῆς πόλεως τυχαίως συλληφθῆ, εὐθὺς μετὰ τὴν ἐκδοσὶν τῆς δημοσιευθείσης ἀποφάσεως. Εἰς τῆς σύζυγον του τὰ δώματα λαθραίως τὰ μεσάνυκτα ὁ σύζυγος ἀνήλθε, διὰ σχωινίης κλίμακος τοῦ Καπουλέττου τὸν οἶκον ἀναβάς. Ὁ ἄτρομος αὐτός, περίτρομος τὴν σύζυγον του ἐθεώρησε, καὶ εἰς λυγμοῦ κραυγὴν ἐξέπνευσεν ὁ πρῶτος μετὰ τὸν γάμον ἀσπασμός. Νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὴν Ἰουλιέτταν ὁ Ῥωμαῖος ἤλθε, καὶ ἐν σπουδῇ, εἰς τὴν γείτονα ἢ ἀναχωρήσῃ πόλιν, πρὶν ἢ ὁ ἥλιος ἐπιφανῆ, καὶ οἱ ἀγρυπνοῦντες φύλακες, καὶ οἱ μανιώδεις Καπουλέτται ἀνέυρωσιν αὐτόν. Τὸν θάνατον δὲν τρέμει ὁ Ῥωμαῖος, ἀλλ' ὠχρῶν, καὶ ἐμφόβως ὀπισθοχωρεῖ εἰς τὴν σκληρὰν ἀπόφασιν νὰ ἀφήσῃ τὴν Ἰουλιέτταν. Εἰς σπαραγμοὺς ὀδυνηροὺς καὶ δάκρυα, εἰς στεναγμῶν πληθῶραν τῶν γάμων τῶν ἢ πρώτη νύξ διήλθε. Τὸ μόνον ἐγκλημά των ἦτο, ὅτι ἠγάπησαν πολὺ, καὶ τὸν ἀγνόν των ἔρωτα προσήλθον νὰ ἐπισφραγίσωσιν εἰς τῆς θρησκείας τὸν βωμόν. Βραγχνὴ ἀλέκτορος φωνή, ὡς σήμαντρον θανάτου, ἀγγέλλει τὴν προσεγγίζουσαν Ἡώ. Κατάπληκτος ὄραξ, πρὸς τὴν αἰωρουμένην μεταξίνην κλίμακα, καὶ θέλει νὰ κατέλθῃ ὁ προγραμματὴς Ῥωμαῖος, τὴν πόλιν, τὴν ἀγάπην του, τὴν σύζυγον ἀφίνων. Τῆς Ἰουλιέ-

τας ἕνεκα τὸν βίον ἔστεργε, καὶ τῆς ζωῆς το νῆμα νὰ παρατείνῃ ἤθελε, ἀφοῦ τῆς τύχης στιγμιαία εὐνοία, συνέπλεξεν ἀλύτως μετὰ τοῦ νήματος τῆς λατρευτῆς του γυναικός. Ὀρμητικῶς, ἢ Ἰουλιέττα ἀνεπήδησε. Μετὰ τοὺς ἀβροὺς βραχίονας τὴν κεφαλὴν του περιέβαλε, καὶ διὰ τοῦ σώματος αὐτῆς ἀπέφραξε τὴν ἐξοδόν. „Μὴ φεύγεις, μὴ ἀκόμη“ ἀνεφώνησε τοῦ προσφιλοῦς Ῥωμαίου θλίβουσα τὴν κεφαλὴν. „Ἄγνωμων! Τοσοῦτον σὲ πιέζει ἢ παρουσία μου; Βαθεῖα εἶναι ἔτι ἢ νύξ. Τὸν μόνον ὀδηγόν, τὸ ἄστρον τῆς ζωῆς, τὸ καταυγάζον καὶ χαροποιῶν τὸν βίον μου, πρὸς τί νὰ ἀφανίσῃς θέλεις, μακρὰν μου ἀπερχόμενος; Ἡ παρουσία σου τὸ ἔρεβος αὐγάζει τῆς ζωῆς μου. Εἰς νύκτα σιοτεινὴν, τρικυμῶδη, ἀναστρον μὲ ρίπτει ἢ φυγὴ σου. Καὶ σύ, σπεῦδεις λοιπὸν τοσοῦτον, εἰς ζόφου πέλαγος τὴν Ἰουλιέτταν σου, τὴν σύζυγον ἀκάρδως νὰ βυθίσῃς; Ὡ μείνε ἔτι βαθεῖα εἶναι ἢ νύξ. Ὁ μισητὸς ἀλέκτωρ ἔσφαλε, εἶναι μακρὰν εἰς-ἔτι ἢ αὐγὴ.“ Τὸ μέτωπόν της ἐλαφρῶς ἠσπασθη ὁ Ῥωμαῖος. Ἡρέμα τὴν ἀπέσυρε, καὶ παρὰ τὰ γόνατά της καθεσθίεις, τὴν προγραφεῖσαν κεφαλὴν στηρίζει εἰς τὸ στήθος της. „Ἐζηλοτύπησε τὴν τύχην μου ἢ μοῖρα“ λέγει ὁ Ῥωμαῖος. „Προγεγραμμένος φεύγω. Ὀρκίσου νὰ μὲ ἀγαπᾷς. Ὁ κόσμος σύμπας ἀν ἐκτοξεύσῃ κατ' ἐμοῦ τὴν προγραφήν, ὁ οἶκός μου ἐὰν μ' ἀρνηθῆ, ἢ γῆ αὐτὴ ἐξ ἧς ἀνήλθομεν, καὶ εἰς ἣν θὰ ἐπανέλθωμεν, καὶ ἢ γῆ αὐτὴ ἐὰν μ' ἀρνηθῆ μοὶ μένει ἢ καρδιά σου. Μὴ μ' ἀποσβέσης ἀπ' αὐτῆς. Τοὺς διωγμοὺς περιφρονῶ, ἀτρόμητος τὸν θάνατον προσβλέπω, καὶ ἀκαμπτος τὴν στρέβλωσιν νὰ προκαλέσω δύναμαι. Θεότης προσφιλῆς, τὰ βήματα τοῦ ἐξορίστου σὺ προστατεύσον. Ἰδέ, τὴν ἰδικὴν σου τὴν Θεότητα ἐκλιπαρῶ, αὐτὴν λατρεύω, τὴν χάριν ἀπαρνοῦμαι τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ τὸν Θεόν μου λησμονῶ, εἰς σὲ ἀπερισπάτως θέλων ἢ ἀφοσιωθῶ. Καὶ εἰς ἐὰν μοὶ ἔμενε μοναδικὸς καὶ ὕστατος παλμός, οὐχὶ ὑπὲρ τοῦ Πλάστου μου, ἀλλ' ὑπὲρ σοῦ προθύμως, ἀμερίστως θὰ τὸν ἔδιδον. Τοῦ δυστυχούς μου βίου εἶσαι στήριγμα, κ' ἐλπίς γλυκεῖα τοὺς πόνους μου πρᾶνυουσα. Εἰς τοὺς πικρούς μου διωγμοὺς, εἰς τὴν ἀπέραντον τῆς κοινωνίας ἔρημον, ὅπου μακρὰν σου πρόκειται νὰ πλανηθῶ, ὡς ὀδηγόν εὐέλπιδα τὴν μνήμην σου θὰ ἔχω, τὴν πίστιν σου ὡς στήριγμα, τὸν ἔρωτά σου μόνον καὶ παρήγορον φανόν, τὸν δρόμον μου φωτίζοντα. Ἀλλά, προβάλλει, νομίζω, ἢ αὐγὴ. Νὰ φύγω πρέπει, ἀπὸ σοῦ ἢ ἀσπασθῶ. Ἀπάνθρωπος ὁ δικαστὴς ἐφείσθη τῆς ζωῆς μου, ἀλλ' εἰς βασιανιστήριον τὸν βίον μου μετέβαλε, χωρὶς με ἀκάρδως ἀπὸ σέ.“ Τὰς χεῖράς της θωπεύει ὁ Ῥωμαῖος. Τὰ χεῖλη της προσφάσει, καὶ ἀνακαλῶν τῆς ἀποφάσεως τὸν ἔσχατον σπινθῆρα ὄραξ ἢ ἀναχωρήσῃ. Ὀχρότης βάφει τῆς Ἰουλιέττας τὴν μορφήν. Ἀντιφωνῆς κραυγὴ ἀπελπισίας τὸ στήθος της σπαρασσεί. Ἀσθμαίνει ἀναυδος, ἰκετεύει, δέεται, διὰ τοῦ βλέμματός παρακαλεῖ καὶ αἱ χεῖρές της, σπασμωδικῶς αἰρόμεναι, συμπλέκονται εἰς τοῦ Ῥωμαίου τὸν λαιμόν, τὰ χεῖλη της τὰ χεῖλη τοῦ Ῥωμαίου ἀναζητοῦν. Γραμμὴ ῥοδίνῃ ἡρέμα ἐπιφαίνεται εἰς τὴν Ἀνατολήν. Τοῦ κήπου της τὰ πετεινὰ ὕμνον τονίζουσι μουσικόν, τὴν ῥοδοδάκτυλον προσαγορεύοντα Ἡώ. Οὐαὶ εἰς τὸν Ῥωμαῖον ἐὰν συλληφθῆ! Ἡ σκέψις τῆς Ἰουλιέττας τὸ πνεῦμα συνεκλόνησε. „Ὁ θάνατος τὰ βήματά σου παρακολουθεῖ“ πρὸς τὸν Ῥωμαῖον λέγει ἢ Ἰουλιέττα. „Τὸ νῆμα τῆς ζωῆς σου ἢ ἀποκόψῃ προσπαθεῖ, συντριβὼν καὶ ἐμέ. Νὰ φύγῃς σπεῦσε. Τοῦ οἴκου μου οἱ ὀπαδοὶ τὸ αἷμά σου διψῶσι, τῆς πόλεως οἱ φύλακες ἀγρύπνως περιτρέχουσι τὰς ὁδοὺς, τὰ ἴχνη σου ζητοῦντες. Νὰ φύγῃς σπεῦσε πρὸς Θεοῦ.

Ο ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ ΚΑΙ Η ΙΟΥΛΙΕΤΤΑ.

Κατά την εικόνα του Theod. Wores.

Γουπετής σοι τὸ παρακαλῶ, τὴν ἀγωνίαν μου οἱ διαταγμοὶ σου ἐπιτείνουσι. Νὰ φύγῃς πρὸ μικροῦ ἐπέμενες, καὶ ἐγὼ ἢ ἄφρων σὲ ἐκράτησα. Ὁ κίνδυνος, ὁ θάνατος τὴν κεφαλὴν σου ἀπειλεῖ. Ἀφοῦ ἐγὼ σοι τὸ παρακαλῶ, δὲν ἐννοεῖς λοιπὸν ὅπως εἶναι ὁ κίνδυνος; Ὀκνεῖς; Νὰ προφυλάξῃς ἀρνεῖσαι τὴν ζωὴν σου, τὴν σύζυγόν σου χήραν καθιστῶν, αὐτόχειρα, ἐν καταδίκῃ αἰωνία μακρὰν σου ἄγουσαν τὴν μετὰ θάνατον ζωὴν; Αἰμάσσει ἡ καρδιά μου, καὶ ἐν τούτοις νὰ φύγῃς σὲ παρακαλῶ. Ὡ! μὴ συντρίβῃς τὴν ἐλπίδα μου αὐτήν. Ἐὰν μὲ ἀγαπᾷς ὀρκίσθητι νὰ φύγῃς παρευθὺς. Καὶ ἡ ἐμὴ μετὰ τῆς σῆς συνάπτεται ζωῆς, ἀλλὰ τὴν ἰδικὴν μου τὴν περιφρονῶ. Τῆς ἰδικῆς σου φείσθητι, ἐὰν ἡ εὐτυχία μας σοι εἶναι προσφιλές. Περιπαθέστερον συνέσφιγξε τὰς χεῖράς του, ἐν τάχει τὸ πρόσωπόν του κατεκάλυψεν, ἐντὸς τοῦ προσώπειου, εἰς τὸ πλευρὸν τὸ ἐγγειρίδιον ἀνήρησε, τὸν ληθαργοῦντα φίλον τῆς διέσεισε. Τὴν μεταξίνην κλίμακα ἐπάτησεν ἐν τέλει ὁ Ῥωμαῖος. Τὸ προσώπειον ἀποσπᾷ, καὶ ἔτοιμος ν' ἀφανισθῆ, ἐλπίδος καὶ παραμυθίας, προσφιλές ἐφόδιον, ἐκ τῶν χειλέων τῆς συζύγου τοῦ ἀντλεῖ. Εἰσέτι ἐν, καὶ πάλιν, καὶ ἐκ νέου ἐν τὸ ἀκόρεστον καὶ φλέγον τοῦ Ῥωμαίου στόμα ἐκφωνεῖ . . .

Κενὴ μετὰ μικρόν, ὑπὸ τῆς αὔρας σειομένη τῆς αὐγῆς, ἀπέμεινεν ἡ κλίμαξ.

ΣΤ'.

„Διατί τοσοῦτον ἠλλαξεν τοῦ Καπουλέττη ἡ κόρη ἡ περικαλλής; Πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν τὸ κάλλος τῆς ἐσφρίγα, ἀλλ' ἤδη εἰς ὠχρότητα ἀσθενικὴν μετέπεσον οἱ κρῖνοι καὶ τὰ ῥόδα τοῦ προσώπου τῆς. Τὸ πῦρ τῶν θαυμασιῶν ὀφθαλμῶν ἡμισβέσθη χαυνωθέν. Ὑπέρυθρα, ὡσεὶ ἐὰν ἐπὶ πολὺ ἐθρήνησε, τὰ βλέφαρά τῆς ἔγειναν. Δακτύλιος, ὑπομελαίνης πελιδνότητος, τὸ κοῖλον περιέβαλε τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ θυμὰ αὐπνίας, μυστηριώδους πάθους ἰσχυροῦ, ἡ καλλιβλέφαρος παρθένος ἀπέβη προφανῶς.“ Οἱ διαβάται ἐλάλουν οὕτω, τὴν κόρην παρελάουσαν ἐν τάχει θεωροῦντες, καὶ μετὰ τῆς τροφῆς τῆς σπεύδουσαν εἰς τὴν ἐκτὸς τῆς πόλεως μονήν, ὅπου ὁ μοναχὸς Λαυρέντιος ἐμόναζεν ὀσίως. Τῆς σκῆτης τὸν οὐδὸν διέβη ἡ Ἰουλιέττα. Εἰς τὴν τροφὸν ἐκώλυσε τὴν εἴσοδον, καὶ ἐκλελυμένη, εἰς τὴν ὠραίαν χεῖρά τῆς στηρίζουσα περιαλαγῶς τὴν κεφαλὴν, τὸν μοναχὸν ἐκάλεσε, παραμυθίας βάλαμον εἰς τὴν πληγὴν τῆς νὰ ῥίψῃ τὴν αἰμάσσουσαν. „Τῆς συμφορᾶς ἡ φήμη ἄχρις ἐμοῦ, ὦ τέκνον, ἔφθασε“ ὁ μοναχὸς πενθίμως εἶπεν, ἀπὸ τοῦ βαθους τοῦ μονωτηρίου ἐξερχόμενος, καὶ περιλύπως ἀτενίζων πρὸς αὐτήν. „Τοὺς νυμφικοὺς στεφάνους σας προχθὲς μόλις ἀντήλλαξα. Ἡκτινοβόλεις ἐκ χαρᾶς, συντετριμμένη ὅμως καὶ πικρὰ ἐκχέουσαν τὰ δάκρυα σὲ βλέπω σήμερον. Ἐξόριστος καὶ δυστυχὴς μακρὰν ὁ σύζυγος πλανᾶται, καὶ καταδίκῃ ἀφρευκτος τὴν κεφαλὴν του ἀπειλεῖ, ἐὰν ποτε τολμήσῃ τὰς πύλας τῆς Βερώνης νὰ διέλθῃ. Ἐπιφθονος νύμφη τῆς χθές, σχεδὸν τὸν οἶκτον, τέκνον μου, νὰ προκαλέσῃς ἤδη δύνασαι. Εἰς ἀπογνώσεως ἀρὰν ἄς μὴ λυθῆ ἡ γλωσσά σου. Τὴν κεφαλὴν σου κλίνον εἰς τῆς σοφῆς Προνοίας τὴν βουλήν, τὸν Πλάστην σου εὐλόγησον. Καὶ ὅταν ἔτι τῆς ἰσχυρᾶς χειρὸς Του κτύπημα, τὴν εὐτυχίαν σου συντρίβῃ πρόβριζα, στενάζουσα, ἀντὶ κατάρας, φωνὴν εὐγνωμοσύνης τόνισον. Οἱ ἄνθρωποι, τῆς Ὑψηλῆς Προνοίας τὰς βουλὰς ἀδύνατον νὰ ἐννοήσωμεν, ἀδύνατον νὰ διαγνώσωμεν τὰς ἐμφανεῖς τῶν

συμφορῶν αἰτίας, τὰ μέσα νὰ εἰκόσωμεν δι' ὧν τὰς τύχας μας ἐπὶ τῆς γῆς ἡ Σοφωτάτη κανονίζει Πρόνοια. Νὰ ὑπακούωμεν, καὶ πάσχοντες, νὰ εὐλογῶμεν, τὰς πεποιδήσεις, τὰς ἐλπίδας μας, ἐν πίστει ν' ἀναθέτωμεν εἰς τὸν Θεὸν ὀφειλομεν οἱ ἄνθρωποι, εἰς τὴν κοιλάδα ταύτην τῶν δεινῶν τυχαῖοι διαβάται, ἐκτίνοντες, τίς οἶδε τίνος παραπτώματος, διὰ τοῦ βίου μας ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν αὐστηρὰν ἀλλὰ ἐμπρέπουσαν ποινήν.“ Θερμὰ τὰ δάκρυα τὰς παρειὰς ἠύλακουν τῆς Ἰουλιέττας. „Τὸ ἄχθος τῆς ταλαιπώρου μου ψυχῆς ν' ἀνακουφίσῃ, τὸ πρῶτον ἤδη εἶναι ἀνίκανος ὁ λόγος σου“, ἀντεῖπεν εἰς τὸν μοναχόν. „Ἐμὲ αὐτὴν οἰκτεῖρα, ἐὰν εἰσέτι δὲν ἀπέθανον. Εἰς τὴν ζωὴν εἰσέτι μὲ κρατεῖ ἀόριστος ἐλπίς, ὡς ὄνειρον χρυσοῦν ἀυγάζουσα, διὰ τοῦ σκότους τῆς καρδίας μου. Νὰ ἴδω τὸν Ῥωμαῖον, πλησίον τοῦ συζύγου μου ν' ἀπέλθω, τὴν τύχην τὴν πικρὰν προθύμως μετ' ἐκείνου νὰ συμμερισθῶ, τὸ ἄλγος τῆς ψυχῆς του νὰ πρᾶυνω, ἐπὶ τοῦ ὕπνου του νὰ ἀγρυπνῶ, νὰ σώζω τὰς ἡμέρας του, σκιὰ πιστὴ καὶ εὐτυχὴς ἀδιαλείπτως πανταχοῦ τὸν προσφιλέ μου σύζυγον ν' ἀκολουθῶ. Ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ συζύγου μου ἄθροοι δολοφόνοι ἐξεπέμφθησαν. Εἰς ἐπανάστασιν τὸ κόμμα τοῦ πατρός μου εὐρηται, καὶ τοῦ Ῥωμαίου τὴν ζωὴν ἀντάλλαγμα τοῦ φόνου τῆς προχθὲς ἀγγίως οἱ Καπουλέτται ἐπέζητησαν. Τῆς διανοίας μου τὸν ζόφον φώτισον· συμβούλευσόν με, πάτερ μου, τὰ ἀσταθῆ μου βήματα ὀδήγησον, ἀπὸ τοῦ χάους, ὡς πρόνοια σοφῆ, ἀνάσυρον τὴν δύστυχὴν τοῦ Καπουλέττου κόρην, τοῦ Μοντεκίου σύζυγον, καὶ ἴσως . . . χήραν τὴν στιγμὴν αὐτήν . . . Τὴν τύχην μου, τὴν ἡσυχίαν, τὴν ζωὴν, τὸ μέλλον μου, τὴν μετὰ τοῦ Ῥωμαίου εὐτυχίαν μου εἰς χεῖράς σου, ἐν πεποιδήσει, ἀναθέτω, πάτερ μου. Ἡ πρόνοια ἡ συμπαθής, ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐλεοῦσα τὰ δεινὰ, τὸν νοῦν σου ἄς φωτίσῃ. Πλησίον τοῦ Ῥωμαίου μου ν' ἀπέλθω, καὶ αὐθαρρῆ εἰ δυνατόν, ἰδοὺ ὅτι ποθῶ. Τὸ αἷμά του διψοῦν οἱ δολοφόνοι καὶ ἴσως, πάτερ μου, τὴν ὥραν ταύτην . . .“

Βαθύτερον ἐρρύτιδιώθη τοῦ μοναχοῦ τὸ μέτωπον τὸ αὐστηρὸν. Εἰς σκέψεις ἐφάνη βυθισθεῖς, καὶ ἐπὶ τῆς ὄψεως του τῆς ἐκφραστικῆς, τῆς ἀποφάσεως ἡ πάλῃ καὶ τοῦ διαταγμοῦ, ἐσημειώθη εὐκρινῶς. Ὡσεὶ καθ' ἑαυτὸν λαλῶν ἐφαίνετο, κ' ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸν ἐνδότεστον τοῦ δωματίου ὑπεχώρησε μυχόν. Περιφροντικὸς ἐνεφανίσθη πάλιν, ἐν τῇ χειρὶ προσεκτικῶς κρατῶν ὕγρου ὑποπρασίνου φιαλίδιον. „Ἀνάγκη νὰ ἀποθάνῃς“ πρὸς τὴν Ἰουλιέτταν ἀνεφώνησεν. Καὶ εἶτα, ἡρέμα μειδιῶν, προσέθηκε πρὸς τὴν ἀγωνιώσαν τοῦ Ῥωμαίου σύζυγον. „Νὰ ἀποθάνῃς, ἀλλ' ὄχι ἔσσει. Νὰ ἀναζήσῃς πρέπει, καὶ πλησίον τοῦ Ῥωμαίου εὐτυχὴς νὰ διανύσῃς τὰς ἡμέρας σου.“ „Θεὸς τὸν δόλον σύγγνωθι. Ὁ τὰς καρδίας τῶν θνητῶν ἐτάζων, γνωρίζεις τῆς προθέσεώς μου τὸ ἀγνόν, καὶ συγχωρεῖς, ἐπιεικῶς, τοῦ δόλου τὸν ἐργάτην. Θὰ κάμψωμεν τοὺς ἀρχοντας μετὰ μικρόν, ἐλπίζω τὴν χάριν τοῦ Ῥωμαίου θ' ἀποσπάσωμεν, τὸ μυστικὸν τῶν γάμων σας θὰ διαδώσωμεν, καὶ τὴν εἰρήνην ἀσφαλῶς θὰ καταστήσωμεν, τὴν διχασθεῖσαν πόλιν συμβιβάζοντες, ὑπὸ πᾶν τελεσθέντων γάμων σας τὸ σύμβολον. Μοντέκαι Καπουλέτται ξιφῆρεις δὲν θὰ σφάζεσθε ἀπὸ τῆς αὔριον εἰς τὰς ὁδοὺς. Τὴν νύκτα ταύτην, εὐθὺς ὡς εἰς τὴν κλίνην σου κατακλιθῆς, ἀφόβως νὰ πῆς πρέπει τῆς φιάλης ταύτης τὸ ὕγρον. Τὰ μέλη σου θὰ ναρκωθοῦν, καὶ θάνατος ἀπατηλὸς τὸ σῶμά σου θὰ ἀποψύξῃ ἐντελῶς. Ἀκμαία ὅμως ἡ ζωὴ ὑπὸ τὴν νεκροφάνειαν

θά σφύζει λεληθότως. Εἰς τοῦ οἰκογενειακοῦ σου τάφου τὸ ὑπόγειον, ὅπου οἱ ἀπέλιπες γονεῖς σου θὰ σὲ φέρωσι, θὰ εὐρεθῶ, τὴν ὄραν ὑπολογίζων ἀκριβῶς. Λάβε! Ὑπὸ τὸν θάνατον τὸν φαινομενικόν, τὴν τύχην, τὴν ζωὴν σου, τὴν εὐδαίμονα ἐγκλείει τὸ ναρκοφόρον φάρμακον. Τὴν ἐντολήν μου ἐκτελοῦσα ἀκριβῶς, ἐντὸς μικροῦ ἐγγὺς θὰ ἦσαι τοῦ Ῥωμαίου.

Ζ΄.

Ορμητικώτατος ἰππεύς, τὴν πρὸς τὴν πόλιν τῆς Βερώνης ἀγούσαν, ἀκάθεκτος καὶ ἐξαλλος ἐλαύνει. Μανιωδῶς, εἰς πᾶσαν ὄραν καὶ στιγμὴν, τὸν ἵππον του κεντρίζει ὁ ἰππεύς. Πυκνοὶ ἐκχέονται ἀπὸ τοῦ στόματος ἀφροὶ, καπνίζουσι οἱ μυκτῆρες, ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν ποδῶν σταγόνες αἵματος κυλιόνται, ὑπὸ τὸ κέντρισμα τῶν πτερνιστήρων προκαλούμενοι, ἰδρῶς τοῦ ἵππου τοῦ θυμοειδοῦς ἐκάλυψε τὸ σῶμα, καὶ τῆς ὁδοῦ οἱ χάλικες, ἀπὸ τὰ πέταλα πληττόμενοι, σπινθῆρας ἐκτινάσσουσι. Ὁ Ῥωμαῖος εἶναι ὁ ἰππεύς. Γοργῶς εἰς Μάντουαν κατέφθασεν ἡ εἰδησις, τὸν θάνατον τῆς Ἰουλιέττας Καπουλέττη ἐξαγγέλλουσα. Εἰς πένθος ἅπασα ἡ πόλις τῆς Βερώνης ἐβυθίσθη. Οὐδὲ τῶν Μοντεκίων ἀδακρυς ἀπέμεινεν ὁ ὀφθαλμὸς, ὅταν νεκρὰ εἰς τὸ ἀπαραβίαστον καὶ ἔσχατον τοῦ τάφου ἄστυρον ἐφέρετο ἡ κόρη. Ἡσύχως ἀφ' ἐσπέρας ἡ Ἰουλιέττα ἀπεσύρθη πρὸς ἀνάπαυσιν. Δὲν εἴμαρτο νὰ ἐγερθῆ. Νεκρὰν οἱ ἐντρομοὶ γονεῖς, τὴν εὔρον τὸ πρῶτ' ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς. Θανάτου σάβανον, ἀντὶ χιτῶνος νυμφικοῦ, τὸ πλαστικόν τῆς σῶμα κατεκάλυψε. Ὁ γάμος τῆς ἐπέκειτο, ἀλλὰ ὁ θάνατος προέλαβε, καὶ τὴν γαμήλιον ἡ νεκρικὴ ἀντικατέστησε πομπή. Τῆς κρίσεως, τῆς θείας καὶ ἐσχάτης, οἱ κεραυνοὶ ἀδρόοι ἐξερράγησαν κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ πλάνητος Ῥωμαίου. Αἱ φρένες ἐσαλεύθησαν τοῦ ἀτυχοῦς, καὶ παραχρήμα, δηλητηρίου δραστηριοτάτου τὸν χυμὸν παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ τὴν ἀπόγνωσιν ὡς μόνον ἔχων σύντροφον καὶ ὁδηγόν, ἐβρίθθη εἰς τὸν ἵππον του, καὶ ἄτρομος, τὴν προσταγὴν τοῦ Πρίγκιπος καὶ τὴν ἀπόφασιν περιφρονῶν, τὸν κόσμον καὶ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἔλαττον μικροῦ ἐντόμου λογιζόμενος, πρὸς τὴν Βερώνην ὤρμησε, τὴν Ἰουλιέτταν ἄπαξ ἔτι, καὶ νεκρὰν νὰ ἀσπασθῆ. Εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὸ Κοιμητήριον. Ἀγρία καὶ ὀρμητικὴ, κοχλάζουσα, παράφορος, τὴν ἀνταρσίαν ἐπισείουσα κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου νόμου καὶ τοῦ θεικοῦ, ἐν τῷ προσώπῳ του ἡ λαίλαψ ἤλαυνεν ἐπὶ τὴν χώραν τὴν γαληνιαίαν τῶν νεκρῶν. Τὸν ἵππον του προσέδεσεν εἰς τὸ κιγκλίδωμα, καὶ ἀκάθεκτος εἰσώρμησεν εἰς τὸν σепτὸν περίβολον. Μεσονυκτίου ὄρα σοβαρὰ ἠκούσθη πόρρωθεν σημαίνουσα. Εἰς ὄραν παραπλήσιον, ὡς λέγουσιν, ἐξέρχονται ἀπὸ τῶν τάφων τὰ φαντάσματα, τὰς πόλεις τῆς ζωῆς ἐπισκεπτόμενα, καὶ εἰς τοῦ τάφου τὸ κατὰμαυρον, τὸ παγερόν, καὶ ἀσφυκτικὸν κρησφύγετον, ἐν τάχει ἐπιστρέφοντά, εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην τοῦ πρῶϊνοῦ ἀλέκτορος φωνήν. Βιαίως ὁ Ῥωμαῖος προχωρῶν, τὴν κεφαλὴν του ἐπανειλημμένως ἐπληξε κατὰ τῶν δένδρων τῶν κορμῶν. Οὐτε προσέσχε κἄν. Ἀναίσθητον εἰς ὅλας τοῦ βίου τὰς ὁδύνας, τὸ ἄλγος τῆς καρδίας τὸν κατέστησε. Εἰς τάφους καὶ σταυροὺς προσέκοπτε, ἄχρι σφυρῶν εἰς χώματα νωπὰ βυθίζεται, ἀσυνείδητος ὅμως βραίων πάντοτε, πρὸς τῶν Καπουλεττῶν τὸ ἔτι ἀπιστάμενον οἰκογενειακὸν μνημεῖον, ἐν τάχει τὸ νεκροφόρον ἔδαφος διαπερᾶ, καὶ ὡς ἐλπίδα προσφιλεῖ, καὶ μόνην ἐν τῷ κόσμῳ, πρόσβλεπει, μετέλωτα παράφρονος, εἰς τὸ φρικτὸν του δηλητηρίον. Θανάτου πικροῦ ὄρεξις κατέσχε τὸν Ῥωμαῖον! Ἐντὸς, ἀνασκα-

φέντος τάφου πρὸ μικροῦ, γοργῶς χωρῶν, κατέπεσε. „Με κράξεις“ λέγει. „Τὴν λείαν σου ζητεῖς, τὴν λήθην, τὴν ἀνάπαυσιν, παρέχων εἰς ἀντάλλαγμα. Περίμενε μικρόν! τὸ θῦμα καὶ ἡ λεία σου ποθεῖ νὰ ἀποθάνῃ. Λαμπροὶ φωτοβολοῦν εἰς τὸ στερέωμα, τὴν νύκτιον αὐτὴν στιγμὴν, οἱ κόσμοι οἱ ἀναριθμητοί. Ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς, φωτοβολοῦν ἐπίσης, μικρὰν ὑπὲρ τὰ μνήματα ἰπτάμενοι, φωσφόρου λάμψεις ἀραιαί, ἐκ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ὄστων ἐκπορευόμενα. Ἀπὸ τοῦ μνηματός σου τοῦ ἀγαπητοῦ, μακρὰν, πολὺ μακρὰν ἀναπαύομενος, ἐὰν καὶ ὑπὸ τὸν τάφον ἔτι θὰ ἦναι δυνατόν νὰ εὔρω τὴν ἀνάπαυσιν, κωχωρισμένος ἀπὸ σοῦ, ὦ! νὰ ἐλπίσω δὲν τολμῶ, ὅτι ἡ φλόξ, εἰς ἣν θὰ ἀναλυθῆ τὸ πτωμά μου, ὄρμῳσα ἀπὸ τοῦ μνηματός μου τοῦ πικροῦ, τοῦ τάφου σου θὰ ἀνεύρῃ, τὸ σέλας τὸ φωσφορικόν, καὶ εἰς δίδυμον δεσμόν ἡ φλόξ σου καὶ ἡ φλόξ μου, ὡς σύζυγοι, εἰς τῆς νυκτός τὸ ἔρεβος, στενωῶς συνδεδεμένοι, καὶ ἀχώριστοι θὰ πλανηθοῦν ὁμοῦ“

*

Τὰ φλογερά, τὰ θλιβερά μονολογήματα, ἀκαριαίως ἐπεράτωσε, τὴν κρύπτῃ τὴν ὑπόγειον εὐθὺς ὡς ἐφθασεν ὁ δυστυχὴς Ῥωμαῖος. Ἀντὶ μοχλοῦ τὸ ξίφος ἐχειρίσθη, καὶ δι' αὐτοῦ ἀνήγειρε μικρὸν τοῦ ὑπογείου τάφου τὸ θυρίδιον. Πενθίμως ἐτριζαν αἱ στρόφιγγες. Εἰσῆλθεν ὁ Ῥωμαῖος, ἀπὸ τοῦ κόλπου του ἐξήγαγε μικρὸν φανόν, τὸν ἤναψε, καὶ τὴν θυρίδα κλείσας ἐσωτερικῶς, ἐχώρησε μετὰ σπουδῆς εἰς τὴν κτιστὴν τοῦ τάφου νεκροθήκην. Νεκρὸς ἀλλ' ἔμψυχος, τὴν ἄψυχον ἐζήτηι πανταχοῦ νεκρὰν. Φανοῦ μυστηριώδες φῶς, τοῦ ἀπωτέρου τῶν μυχῶν σκορπίζει τὴν σκοτίαν. Ἀρόβως — καὶ τί ἡδύνατο ὁ ἀπελπίς νὰ φοβηθῆ; — πρὸς τὸ διαυγάζον φῶς ἐχώρησε. Ἀνθῶν στέφανοι, ἀτάκτως ἐρριμμένοι, κατέκειντο ἐκεῖ. Οἱ λίθοι, ἀρτίως εἶχον σαλευθῆ, καὶ ἀνοικτὴ ἐφαίνετο τῆς ἐσωτάτης κρύπτῃς ἡ θυρίς. Τὸ δεῦτερον ἀφ' ἧς ἐστέφθησαν, τὴν ὄραν ταύτην τὴν πικρὰν, κατὰμονοι εὐρίσκοντο οἱ σύζυγοι. Εἰς σπαραγμοῦ ὀδυνηροῦ ἀποχαιρετισμούς, τῶν γάμων τῶν τὴν πρώτην νύκτα διεπέρασαν, καὶ εἰς φρικωδέστερον ὀδύνης, κ' αἰώνιον ἀποχαιρετισμὸν ἐντὸς τοῦ μαύρου τάφου, τὴν νύκτα τὴν δευτέραν ὁ σύζυγος πλησίον τῆς συζύγου του προσῆλθε νὰ διέλθῃ. Ἐχώρησεν ἐν βῆμα ἔτι. Ὑπτία, ψυχρά, μετέλωμένη τὴν κόμην καὶ χυτὴν, μετέλωσαν ὀχρότητα, ἀλλ' ἀναλλοίωτον τηροῦσα τὴν περικαλλῆ μορφήν, νεκρὰ ἡ Ἰουλιέττα τοῦ φερέτρου τῆς κατέκειτο ἐντὸς. Νομίζει τις, ὅτι ἡ ἀγνόητος, τὸν χοῦν τοῦ σώματός τῆς τοῦ φθαρτοῦ, εἰσέτι δὲν κατέλιπε. Σεμνόν, ἀδιοράτως ἐπανθοῦν μεϊδιάμα, τὰ χεῖλη διανοίγει τὰ παρθενικά. Εἰσέτι τὸν Ῥωμαῖον ἐφαίνοντο καλοῦντα, καὶ ὁ ἥρεμα καταφθάσας θάνατος ἐσφράγισε τὸ στόμα τῆς, καθ' ἣν στιγμὴν καὶ ἄλλιν τὸ ὄνομα τοῦ προσφιλοῦς Ῥωμαίου ἔλεγεν. Πλειότερον παντὸς λιβανωτοῦ, καέντος εἰς τὴν μνήμην τῆς τὴν πολυθρήνητον καὶ ἄσπilon, ἐφέρετο ἐκεῖ, ἐντὸς τοιοῦτου τόπου θλιβεροῦ, ἡ τοῦ θανάτου ἐπιζήσασα τελεία χάρις τῆς νεκρᾶς. Ὅτι θὰ ἐγερθῆ νομίζει τις, καὶ τὰς λυθείσας θ' ἀνατείνῃ χεῖράς τῆς, τὸν σύζυγόν τῆς νὰ περιπτυχθῆ, τὴν κεφαλὴν του νὰ καλύψῃ μετέλωματα. Ἀγωνιῶν, μετέλωτους τῶν ὀμμάτων τοὺς βολβούς, τὸ θέαμα τὸ τραγικὸν προσβλέπει ὁ Ῥωμαῖος. Ἡ φρικαλέα θεά του, ἡ ἐμπληκτός του σιωπῆ εὐγλώττως τῆς καρδίας τὴν κατὰστασιν ἠρμήνευε. Γονυπετής, μετέλωτας χεῖράς του θαυμάει τῆς Ἰουλιέττας τὴν ὀραίαν κεφαλὴν. Πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν στεφάνη γάμου τὴν κόμην τῆς τὴν θαυμασίαν περιέβαλε. Ὁ θάνατος νυμφίαν τὴν ἐξέλεξε, ζηλάτου-

πος, ακόρεστος, και ανοικτίμων του Ῥωμαίου κραταιὸς ἀντερραστής. „Τὸ ὕστατον τοῦ ἀτυχοῦς μου ἔρωτος, τῆς συντριβείσης εὐτυχίας φίλημα, ἐπὶ τῶν ἔτι δροσερῶν χειλέων σου ἐγαποῦμαι“ λέγει, τὰ χεῖλη ἐπιψαύων τῆς νεκρᾶς. Τὴν ὄρφακὴν ζώην μου, οὐχὶ ὡς μέγα τι, ἀλλ' ὡς τὸ μόνον ὅπερ μοὶ ἀπέμεινε, πρὸ τοῦ φερέτρου σου ἐπίτρεψον νὰ θύσω. Θὰ σ' εὐρῶ, ἀρὰ γε ὑπὸ τὴν γῆν; Οἰκτίρων θάνατε ἐλθέ, σ' ἐπικαλοῦμαι, καὶ σὲ εὐλογῶ. Ἐλπίς, ἡ μόνη ἤδη τοῦ ἀπέλπιδος ἐμοῦ, αἷ δηλητήριον ὅξυ ἐλθέ, τὸν βίον μου περᾶτωσον καὶ τὰ δεινά. Εἰς τὰς χώρας τῶν ὄνειρων, ἔτοιμος νὰ διαπορθμευθῶ, τὸ τελευταῖον ἤδη στρέφομαι πρὸς σέ, καὶ εἰς τὴν εἰκόνα σου, τὴν πολυαγάπητον καὶ λατρευτὴν, τὸν τελευταῖον τῆς καρδίας μου ἀφιερῶν παλμόν.“

Τὴν φιάλην τὴν θανάσιμον ἀνύψωσε. Τὴν κεφαλὴν του ἔκλινε πρὸς τῆς συζύγου του τὴν κεφαλὴν, καὶ, ἀπληστος θανάτου, ροφᾷ τὸ δηλητήριον.

Εἰς κτύπημα σφοδρὸν ἐνέδωκε τοῦ μνήματος ἡ πύλη. Ἐνῶ, παχύς, πρὸς τὸν μυχὸν τῆς κρύπτης, ἐχώρει ὁ Λαυρέντιος, τὴν ἀπαισίαν σύμπτωσιν φοβούμενος, καὶ ἐλπίζων πάντοτε ταχύτερον νὰ φθάσῃ τοῦ Ῥωμαίου, οὗ τὴν ἐκ Μαντούης ἄμεσον φυγὴν ἀνήγγειλεν αὐτῷ ὁ καταφθάσας ἄγγε-

λος, ἀπὸ τοῦ ὕπνου τοῦ ληθαργικοῦ ἡσύχως ἤγειρε τὴν κεφαλὴν, καὶ τοὺς συγκεχυμένους ἀναζητοῦσα λογισμούς, ἡ Ἰουλιέττα τὸν Ῥωμαῖον ἔκραξε. Μὲ πελιδὴν ὠχρότητα τὴν Ἰουλιέτταν πλησιάζει ὁ Λαυρέντιος. „Τὴν ἐντολὴν σου ἐξετέλεσα“ τῷ λέγει. „Ἄπνευσται ἐρρόφησα τὸ φάρμακον, ἀπέθανα, ἀνέζησα, ποῦ εἶναι ὁ Ῥωμαῖος;“ Ἐγγὺς αὐτῆς, ἀγωνιῶν εἰσέτι, κατέκειτο, θανάτου ῥόγγους βάλλων. Τὸν εἶδε αἴφνης, καὶ ἤκουσε τὰ χεῖλη του τὸ ἀγαπητόν της νὰ προφέρουν ὄνομα. Τοὺς τελευταίους σπαραγμούς του ἐθεώρησε. Τὴν μίαν χεῖρά του σπασμωδικῶς θωπεύουσαν τὴν κεφαλὴν της εἶδε, καὶ τὴν ἄλλην ἡμίκενον κρατοῦσαν φιαλίδιον. Πρὸς τί ἀνέζησε λοιπὸν, καὶ διατί, ταχὺ τὸ λογικόν, εἰς τὴν βομβοῦσαν ἔτι καὶ ὑπόζοφον νὰ ἐπανέλθῃ κεφαλὴν; Ἄγγιχους εἶναι ἡ συμφορὰ! Τῆς Ἰουλιέττας ἡ ἀσπλαγχνος ἀντίληψις, ἐν τῇ φρικῶδει ἀληθείᾳ του παρέστησε τὸ τέλος Ἀπὸ τοῦ Ῥωμαίου τῆς νεκρᾶς χειρὸς τὸ φιαλίδιον ἀνήρπασε. Τὰ ψυχρανθέντα χεῖλη του ἠσπάσθη, καί, „ἐμάντευσας“ προσέθηκε, „τὸ μέρος τὸ ἀνήκον ἐπιφυλάξας δι' ἐμέ.“ Εὐχαριστῶ Ῥωμαῖε“

Εἰς τὰ χεῖλη τὴν φιάλην ἔφερε, ἀπνευσταὶ τὸ ἀπομείναν δηλητήριον κατέπιε Καὶ κλινὴ νυμφικὴ τὸ μῆμα δι' ἀμφοτέρους ἔγινε.

(Ἐξ Ἀθηνῶν.)

Σ Α Π Ω.

(ΜΙΘΙΣΤΟΡΙΑ ΕΚ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΟΣ.)

(συνέχεια.)

Τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο τούτων προσώπων, τὸ ὁποῖον καὶ ὠμίλει μετ' ἰδιαζούσης τινὸς ζωηρότητος καὶ δριμύτητος, ἦν ἡ Σαπφώ, ἡ περίφημος λυρική ποιήτρια, ἡ ἀηδὼν τῆς Λέσβου, ἡ θυγάτηρ τοῦ Σκαμανδρονόμου, ἥτις πρὸ ἐνὸς ἀκριβοῦς ἔτους ἔχασε τὸν σύζυγόν της Ξέναρχον, ἀρχηγὸν τῶν εὐγενῶν, μετὰ βραχεῖαν, ἀλλ' εὐτυχιστάτην συμβίωσιν. Τὸ μικρὸν τῆς ἀνάστημα οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἔμεινε εὐδυτηνὲς ἢ ἀκίνητον, ἡ διαρκὴς δ' αὕτη ἀνησυχία καὶ εὐστροφία ἐκορυφοῦτο εἰς τὰ ὄμματα τοῦ παρατηρητοῦ ὡς ἐκ τῶν ἀστρατηβόλων ἐκείνων καὶ μελανῶν ὀφθαλμῶν της. Θὰ ἦτο βέβαια τότε τριακονταετής, μολοντί δὲ ἡ ἡλικία αὕτη ἀφινε φανερὰ ἰχνη εἰς τὴν ὄψιν τῶν ἐν Λέσβῳ ζωηρότερον ἢ ἀλλαχοῦ διαβιούχτων τότε ἀνθρώπων, ἐν τούτοις ἡ Σαπφὴ διέφυγε τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς, καὶ ἂν πράγματι ἤθελε τις ἐκτιμήσει τὴν ἡλικίαν της κατὰ τὴν δροσερότητα τοῦ προσώπου καὶ τὴν δραστηριότητα τοῦ ὕφους, τὸ ὁποῖον συνήθως ἐμφαίνει τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ ἀνθρώπου κατάστασιν, ἤθελεν ἀποφανθῆ, ὅτι ἦτο ἀκόμη νεαρωτάτη κόρη.

Ὁ νεανίας, πρὸς ὃν ἀπετείνετο, μετὰ τσοσαύτης ζωηρότητος, ἦν ὁ ἀδελφὸς της Χάραξος, ὅστις κρατῶν τὴν συνήθη τότε ὁδοιπορικὴν ράβδον ἀπεχαιρέτιζε τὴν ἀδελφὴν του, διότι, ἐσκόπει, ν' ἀναχωρήσῃ αὐθημερόν εἰς Αἴγυπτον διὰ πλοίου φέροντος λέσβιον οἶνον καὶ ἐκεῖ νὰ ἐκποιήσῃ με ἐπικερδεστέρους ὄρους τὰ ἐφετεινὰ εἰσοδήματα τῶν ἀμπελῶν των. Ὁ Χάραξος θὰ ἦτο ὀλίγα ἔτη πρεσβύτερος τῆς Σαπφῆς, ἦτο ὁμοίως πολὺ ὑψηλότερος αὐτῆς, εἶχε δὲ ζωηρὰ ἐπίση, ἀλλὰ κανονικώτερα τῶν τῆς ἀδελφῆς του χαρακτηριστικά, τοῦθ' ὅπερ καὶ τὸν εἶχε κάμει κινδυνωδέστατον ἤρωα ὡς πρὸς τὰς πεφημισμένας τότε ἐπὶ κάλλει Μιτυληναίας.

Αὐτὸ δὲ τοῦτο ἦν ἀκριβοῦς τὸ σημεῖον, περὶ ὃ ἐστρέφετο κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην στιγμὴν ἡ συνδιάλεξις τῶν αὐταδέλων. — „Καὶ τώρα λοιπὸν, Χάραξέ μου“, εἶπε μετὰ γλυκύτητος καὶ μειδιῶσα ἡ Σαπφώ, „πρέπει νὰ Σοι δώσω καὶ μίαν καλὴν συμβουλὴν διὰ τὸ ταξιδιόν Σου, τὴν ὁποῖαν ὅμως ποτὲ δὲν ἐφύλαξες ἐδῶ. Αἱ κόραι τῆς Αἰγύπτου εἶνε πολὺ κινδυνώδεις διὰ τοὺς ἀνδρας, καθὼς ἔχω ἀκούσει· διότι οὐχὶ μόνον εὐκόλως ἐρωτεύονται, ἀλλ' εἶνε καὶ πάρα πολὺ ἐμπαθεῖς καὶ ζηλότυποι, καὶ ὡς ἐκ τούτου συμβαίνουσιν ἐκεῖ πολλάκις τὰ δεινότερα ἐρωτικὰ ἐπεισόδια. Διὰ τοῦτο, ἀδελφέ μου, πρόσχε καὶ τελείωσε τὰς ἐργασίας Σου ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερα διὰ νὰ ἐπιστρέψῃς πλησίον τῶν οικείων Σου, οἱ ὁποῖοι βαθέως θὰ λυπηθῶσι διὰ τὴν ἀπουσίαν Σου. Δὲν θὰ ἐλησμονήσῃς βέβαια τὰς συστατικὰς διὰ τὴν Ρόδον ἐπιστολάς.“

„Ὅχι βέβαια, ἀγαπητή μου ἀδελφή“, ἀπήντησεν ὁ Χάραξος ὀλίγον ἐρυθριάσας καὶ μετὰ ταπεινωμένους ὀφθαλμούς. „Ἄλλ' ἀγνοῶ τῇ ἀληθείᾳ, διατί προὔναλσα αὐτοὺς τοὺς φόβους Σου καὶ τὰς νουθεσίας Σου. Νομίζω ὅτι δὲν κατέστησα ἀκόμη μέχρι τοῦδε καμμίαν κόρην δυστυχῆ ἐδῶ εἰς τὴν Μιτυλήνην. Ἀλλὰ διὰ νὰ πεισθῆς, ὅτι καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην θὰ συμμορφωθῶ μετὰ τὴν ἐπιθυμίαν Σου, Σοι ὑπόσχομαι ὅτι θὰ τηρήσω τὰς συμβουλὰς Σου πιστῶς, ἂν καὶ δὲν εἶχον ἀνάγκην αὐτῶν. Ἀλλὰ πρέπει τώρα νὰ Σ' ἀφήσω, διότι θ' ἀποχαιρέτισω καὶ τὸν Λάρχηον, ὁ ὁποῖος δὲν θὰ ἔχῃ ἴσως ὄρεξιν νὰ με προπέμψῃ μέχρι τοῦ λιμένος εἰς αὐτὸν τὸν κάύσωνα. Βλέπεις πῶς ἀνησυχεῖ διὰ τοῦτο καὶ ὁ δοῦλός μου.“

Μετὰ τοῦτο ἠσπάσθη ὁ Χάραξος τὴν ἀδελφὴν του ἐπὶ